

Hulpverlening bij een huisverbod in de regio's Den Haag en DWO

---

*Een vergelijking van ervaringen tussen
betrokkenen en de hulpverlening*

Hulpverlening bij een huisverbod in de regio's Den Haag en DWO

Bureau Meesters en Oudejans, november 2013

Ans Oudejans in samenwerking met Paul Uitewaal,
afdeling Epidemiologie GGD Den Haag

Hulpverlening bij een huisverbod in de regio's Den Haag en DWO

Een vergelijking van ervaringen van betrokkenen en hulpverlening

Bureau Meesters en Oudejans
Postbus 11, 2080 AA Santpoort-Zuid
023 5310501 info@bmo.nl www.bmo.nl

Voorwoord

Het tijdelijk huisverbod is een relatief nieuw instrument bij de aanpak van huiselijk geweld. Het was interessant om de meningen en ervaringen van de uithuisgeplaatsten en achterblijvers naast de dossiers van hulpverlening te leggen. We hopen dat we hiermee een bijdrage kunnen leveren aan de verdere verbetering van de aanpak tijdens en na het huisverbod.

Bij dit onderzoek hebben we nauw samengewerkt met de GGD Den Haag die de ervaringen van uithuisgeplaatsten en achterblijvers heeft onderzocht. We danken de GGD Den Haag voor hun bijdrage aan dit onderzoek. Zij hebben meegedacht over de wijze waarop dit onderzoek gestalte kon krijgen en hun inbreng gehad bij de interpretatie van de resultaten.

De coördinatoren van het huisverbod hebben ons zeer prettig begeleid bij het dossieronderzoek en hadden steeds weer het geduld om bepaalde aspecten van hun werkproces toe te lichten.

Tot slot bedanken we natuurlijk de begeleidingscommissie voor het kritisch meedenken over de opzet van dit onderzoek en de interpretatie van de resultaten.

drs. Ans Oudejans

Bureau Meesters en Oudejans

www.bmo.nl

Inhoudsopgave

0	Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	1
	0.1 Inleiding	1
	0.2 Huiselijk geweld en huisverbod	1
	0.3 Enkele belangrijke conclusies uit het GGD-onderzoek	2
	0.4 Dossiers als bron	2
	0.5 Aanvullingen op het GGD-onderzoek vanuit de dossiers	3
	0.6 Aanbevelingen	5
1	Aanleiding voor het onderzoek	7
2	Achtergronden bij partnergeweld	9
3	Doel, opzet en aanpak	13
	3.1 Doel en onderzoeksvragen	13
	3.2 Aanpak en methodiek	13
4	Werkwijze door hulpverlening	15
	4.1 Methodiek in de praktijk	15
	4.2 Dossiervorming	16
5	Vergelijking dossiers en het GGD-onderzoek	19
	5.1 Het type geweld en het erkennen ervan door betrokkenen	19
	5.2 Opleggen, verlengen en overtreden van een huisverbod	21
	5.3 Achtergrondproblematiek in de gezinnen	22
	5.4 Hulpverlening tijdens en na het huisverbod	23
	5.5 Ervaren effect van het huisverbod	26
6	Kenmerken gezin bij huisverboden	29
	Bijlage 1: Koppeling en samenstelling onderzoeksgroep	31

0 Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

0.1 Inleiding

In oktober 2013 is het onderzoek van de GGD Den Haag Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod gepubliceerd. Het onderzoek richtte zich op de ervaringen van uithuisgeplaatsten en achterblijvers bij vijftig huisverboden die in 2011 zijn opgelegd in de regio Den Haag en in de regio Delft¹. Er zijn twaalf koppels, dertien achterblijvers en negen uithuisgeplaatsten, in totaal negenenveertig personen, geïnterviewd: vlak na het huisverbod en zes maanden later. De interviews zijn uitgevoerd in 2011 en in de eerste maanden van 2012.

Dit dossieronderzoek vormt een aanvulling op het GGD-onderzoek. Het doel is om de ervaringen van de uithuisgeplaatsten en achterblijvers te vergelijken met informatie vanuit de hulpverlening. Dit is gedaan door de hulpverleningsdossiers van de deelnemers aan het GGD-onderzoek te onderzoeken. De vraag is of deze informatie een ander licht werpt op de bevindingen van het GGD-onderzoek.

Bij zevenentwintig van de vijftig huisverboden die de GGD heeft onderzocht, kon een koppeling met de dossiers worden gemaakt. Bij deze zaken hadden de betrokkenen daar toestemming voor gegeven. Het overgrote deel van de huisverboden in dit onderzoek betrof partnergeweld (vierentwintig).

0.2 Huiselijk geweld en huisverbod

Huiselijk geweld kent veel verschijningsvormen; het kan gaan om geweld tussen partners, om geweld tegen kinderen, tegen ouders en ouderen. Uit de literatuur blijkt dat persoonlijke kenmerken van plegers en slachtoffers en stressvolle omstandigheden bijdragen aan het ontstaan van huiselijk geweld. Sinds 2009 kan de vermoedelijke pleger van het geweld een huisverbod krijgen voor tien dagen, waarbij hij of zij niet thuis mag komen en geen contact mag opnemen met de achterblijvers. Het huisverbod kan eventueel worden verlengd tot achtentwintig dagen. Doel van het huisverbod is het creëren van rust, waardoor ruimte ontstaat voor het zoeken van een oplossing.

Bij geweld tussen partners worden in de literatuur twee vormen van geweld onderscheiden:

1. Situationeel geweld: geweld dat voorkomt uit stressvolle gebeurtenissen en slechte communicatie tussen partners;
2. Intieme terreur: geweld dat ontstaat doordat een van de partners macht wil uitoefenen over de ander. De pleger houdt het slachtoffer op allerlei manieren onder controle.

Uit onderzoek blijkt dat de eerste vorm van geweld beter te behandelen is dan de tweede vorm.

---

¹ De regio Den Haag omvat de gemeenten Zoetermeer, Wassenaar, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg en Den Haag en de regio Delft, ook wel DWO genoemd, bestaat uit de gemeenten Westland, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delftland en Delft.

0.3 Enkele belangrijke conclusies uit het GGD-onderzoek

De interviews uit het GGD-onderzoek zijn gericht op de ervaringen van de achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het huisverbod. Het onderzoek schetst een scherp beeld van de gevoelens van de betrokkenen.

Uithuisgeplaatsten die ook strafrechtelijk worden vervolgd, ervaren het huisverbod vaak als dubbele straf. De beoordeling door de achterblijvers en uithuisgeplaatsten loopt duidelijk uiteen: waar de meerderheid van de achterblijvers positieve kanten aan het huisverbod ziet, zien de meeste uithuisgeplaatsten dat niet.

Uithuisgeplaatsten en achterblijvers zijn vaak wel tevreden over de hulpverlening tijdens en na het huisverbod. Volgens de uithuisgeplaatsten zou Bureau Jeugdzorg de vaders tijdens en na het huisverbod meer bij de zorg voor de kinderen kunnen betrekken.

Na zes maanden was er in het merendeel van de situaties geen sprake meer van geweld, aldus de betrokkenen. In ruim de helft van de situaties wordt de relatie tussen uithuisgeplaatste en achterblijver verbroken, waardoor meestal ook het geweld stopt. Blijft de relatie in stand dan geven uithuisgeplaatste en achterblijver in de meeste gevallen aan dat er minder ruzie wordt gemaakt en dat daarbij in het merendeel van de situaties geen fysiek geweld meer wordt gebruikt.

0.4 Dossiers als bron

De dossiers van de hulpverlening bevatten het verslag van de gesprekken die in het kader van de eerste crisisinterventie en de risicotaxatie voor het huisverbod zijn gevoerd. Ook wordt verslag gedaan van de overleggen die tijdens het huisverbod gevoerd zijn en de afspraken die werden gemaakt tijdens het netwerkgesprek aan het eind van het huisverbod. Daarnaast is de risicotaxatie zelf en een aantal andere documenten uit het systeem Huisverbod-Online in de dossiers opgenomen. Voor het onderzoek hebben we ons beperkt tot de informatie vanuit de hulpverlening.

De dossiers blijken niet altijd compleet te zijn. De coördinatoren huisverbod van Delft en Den Haag geven aan dat men soms vergeet om iets toe te voegen. Verder zijn er verschillen in opbouw en in de mate van gedetailleerdheid van de aan de dossiers toegevoegde verslagen.

Voor het onderzoek zijn we ervan uitgegaan dat als iets niet is vermeld, het niet heeft plaatsgevonden. Deze veronderstelling zal in een aantal gevallen niet correct zijn.

Verder bleek het niet mogelijk om de onderzoeksvraag naar de doelen van de hulpverlening te beantwoorden. In de dossiers van de hulpverlening worden (meestal) wel de gemaakte afspraken en verwijzingen vermeld, maar niet de doelen die met de aanpak voor het gezin moeten worden bereikt.

Bij de analyses vallen enkele zaken op die mogelijk tot verdere verbeteringen in de dossiervorming kunnen leiden. De inhoud van de huisverboddossiers is namelijk belangrijk voor de overdracht naar andere hulpverleners. In Den Haag is de overdracht vanuit het huisverbod naar het steunpunt erg summier. Op het daarvoor gebuikte formulier worden enkele aspecten benoemd aan de hand van standaardvragen, maar een korte samenvatting van de sterke en zwakke punten van het gezin en overdracht van de afspraken die in het netwerkgesprek zijn gemaakt, ontbreken. In Delft is een dergelijk overdrachtsverslag in 2011 evenmin terug te vinden in de dossiers. Blijkbaar wordt verwacht dat degenen die de situatie oppakken de dossiers helemaal lezen.

Verder is onduidelijk in de dossiers of en hoe afspraken die Bureau Jeugdzorg met ouders maakte, worden doorgegeven aan een andere instelling, bijvoorbeeld hoe een advies voor relatietherapie wordt overgedragen aan de Waag.

Daarnaast is het de vraag of de door de hulpverlening ervaren effectiviteit van hun handelen in de dossiers aan de orde zou moeten komen door expliciet op een aantal punten reflectie te vragen.

0.5 Aanvullingen op het GGD-onderzoek vanuit de dossiers

In grote lijnen komt de informatie uit het dossieronderzoek en uit het GGD-onderzoek bij een meerderheid van de casussen overeen. Een belangrijke aanvulling vanuit het dossieronderzoek op het GGD-onderzoek is dat het gebruikte geweld volgens de betrokken hulpverleners in sommige zaken veel ernstiger is dan uit het GGD-onderzoek naar voren komt. De consequenties voor kinderen zijn groter en kinderen zijn bij enkele casussen ook zelf het slachtoffer. Ook vormt alcohol een nog groter probleem en wordt de relatie minder vaak gestopt. Hierna worden de belangrijkste aanvullingen op het GGD-onderzoek meer uitgebreid samengevat.

Incongruenties t.a.v. de ernst van het geweld

Bij ruim de helft van de casussen sluit de informatie uit het GGD-onderzoek en uit de dossiers op elkaar aan als het over het gebruikte geweld gaat. Soms bagatelliseert de uithuisgeplaatste het geweld enigszins, maar hulpverlening, achterblijver en uithuisgeplaatste zitten over het geheel genomen op één lijn. In de andere situaties, iets minder dan de helft, beoordeelt de hulpverlening de situatie heel anders dan met name de uithuisgeplaatste. Uit de dossiers en bij de geïnterviewde koppels blijken in de meeste van deze gevallen ook de verhalen van de achterblijver en de uithuisgeplaatste incongruent zijn. Als plegers van geweld het gebruik van geweld volledig ontkennen dan verhoogt dat de kans op herhaling van het geweld.

Het gebruikte geweld blijkt op basis van de dossiers ernstiger dan uit het GGD-onderzoek naar voren komt. Er bestaat bij een deel van de zaken een discrepantie tussen hetgeen de uithuisgeplaatsten aangeven in de interviews en het dossier. Soms ontkent de uithuisgeplaatste het geweld volledig en soms wordt het gebagatelliseerd.

Bij het incident dat tot een huisverbod leidde was er altijd sprake van fysiek geweld, terwijl het GGD-onderzoek de indruk gaf dat het huisverbod bij enkele casussen ook werd opgelegd als alleen verbaal geweld was gebruikt. Het is wel zo dat bij een klein aantal van de huisverboden nog niet vaak fysiek geweld was gebruikt. Bij de meeste huisverboden is echter sprake van vrij langdurig en ernstig geweld. In vier situaties werd niet alleen de partner, maar werden ook de kinderen mishandeld. Als gevolg van het huisverbod is zes keer een melding gedaan bij de Raad voor de Kinderbescherming en drie keer heeft dit volgens de dossiers geleid tot een ondertoezichtstelling. Bij zes van de vierentwintig casussen met partnergeweld is waarschijnlijk sprake geweest van intieme terreur.

Alcoholgebruik

Alcoholmisbruik door de geweldpleger is de beste voorspeller voor herhaald partnergeweld, blijkt uit de literatuur. Op basis van het GGD-onderzoek wordt het alcoholgebruik onderschat, omdat uithuisgeplaatsten in de interviews niet aangaven dat zij veel drinken². In meer dan de helft van de situaties is sprake van overmatig alcoholgebruik. In ongeveer een derde van de situaties geeft de partner aan dat deze alleen wordt mishandeld als er alcohol is gebruikt.

Weinig uithuisgeplaatsten worden direct doorverwezen naar de verslavingszorg, maar het gebeurt wel vaker dan uit het GGD-rapport blijkt. Over het algemeen wordt een intake gedaan door de Waag en deze instantie beslist vervolgens of verslavingszorg nodig is. Het valt op dat niet altijd wordt doorverwezen naar de verslavingszorg als alcoholmisbruik de oorzaak lijkt te zijn van het geweld: bij vier van de zes zaken is dit in ieder geval niet in de dossiers vermeld. Het kan zijn dat dit in een later stadium nog wel is gebeurd.

---

² In de interviews van het GGD-onderzoek is daar niet uitgebreid op doorgevraagd.

Het huisverbod

In de dossiers worden minder overtredingen van het huisverbod vermeld dan in het GGD-onderzoek. Waarschijnlijk komt dit doordat betrokkenen tijdens het huisverbod bang zijn voor de sancties die op een overtreding staan. Uithuisgeplaatsten en in mindere mate de achterblijvers geven in het GGD-onderzoek vaker aan moeite te hebben met het huisverbod dan uit de dossiers naar voren komt.

Netwerkgesprek

Het is opvallend dat in alle zeventwintig situaties een netwerkgesprek is gevoerd. In dit gesprek aan het eind van het huisverbod ontmoeten uithuisgeplaatsten en achterblijvers elkaar in het bijzijn van de hulpverlening. Uit het GGD-onderzoek blijkt dat niet alle betrokkenen zich dit gesprek herinneren of weten welke afspraken zijn gemaakt. Bovendien geeft een aantal van hen aan dat het gesprek vrij chaotisch verliep of dat zij dit gesprek liever niet hadden gevoerd omdat zij zich niet veilig voelden. Op basis van de dossiers blijkt overigens dat de gemaakte afspraken zich niet alleen richten op de uithuisgeplaatste, zoals uit het GGD-onderzoek naar voren komt, maar op beide partijen. Wel wordt de uithuisgeplaatste soms via strafrechtelijke weg gedwongen tot hulp.

Monitoring of doorverwijzing

In regio Delft wordt een gezin na het huisverbod nog gemonitord door de coördinator huisverbod en in Den Haag wordt een casus overgedragen naar het Steunpunt Huiselijk Geweld.

In regio Delft zijn de zes casussen, die deel uitmaken van dit onderzoek, gevolgd en volgens de betrokken hulpverleners succesvol afgesloten. De relatie is beëindigd of voor zover bekend zonder geweld op een veilige manier voortgezet.

In Den Haag zijn negentien van de eenentwintig zaken doorgezet naar het steunpunt. Van acht zaken is bekend dat de hulp goed op gang is gekomen en leek de situatie voldoende veilig. Op dat moment is het dossier gesloten. Bij vier casussen deden zich problemen voor, gezinnen onttrokken zich bijvoorbeeld aan de hulpverlening. Dit heeft twee keer tot een ondertoezichtstelling van kinderen geleid. Bij zeven casussen is geen terugkoppeling teruggevonden in de dossiers.

Het effect van het huisverbod

Op basis van de terugkoppelingen na afsluiting van het huisverbod blijkt wel dat de relatie minder vaak wordt beëindigd dan uit het GGD-onderzoek naar voren komt. Dit komt onder meer doordat de hulpverlening een situatie tot na het laatste interview volgt. Uiteindelijk gaat minder dan de helft uit elkaar in plaats van ruim de helft. Zetten uithuisgeplaatste en achterblijver de relatie voort dan stopt het geweld net wat minder vaak dan uit het GGD-onderzoek blijkt, maar het verschil is klein. Al met al lijkt de conclusie van het GGD-onderzoek terecht: na het huisverbod is bij de meeste onderzochte casussen een verbetering in de situatie opgetreden.

Patroon bij partnergeweld

Onderzoek laat zien dat alcoholverslaving, psychiatrische problematiek, de ernst en duur van het geweld en de ontkenkende pleger risicofactoren zijn die de kans op een herhaling van het geweld vergroten. Bij intieme terreur is het veel lastiger om het geweld te stoppen dan bij situationeel geweld. Deze factoren zijn in dit onderzoek in relatie tot elkaar geanalyseerd. Daarnaast is gekeken of de relatie na het huisverbod is beëindigd. Bij sterk uiteenlopende verhalen en een uithuisgeplaatste die het geweld blijft ontkennen is een scheiding in ieder geval een oplossing om het geweld definitief te stoppen. Vooral omdat behandeling dan regelmatig niet tot de gewenste resultaten leidt. Bovendien blijkt uit de literatuur dat 90% vrouwen die te maken hebben met intieme terreur aangeeft te willen scheiden.

Wanneer de pleger het geweld ontkent, wordt vaker gescheiden in de door ons onderzochte situaties. Het geweld is ernstiger en vaak langdurig van karakter dan bij de erkennende en bagatelliserende uithuisgeplaatsten. Verslavingsproblematiek en psychiatrische problematiek komt in alle groepen voor, hoewel verslavingsproblematiek wat vaker voorkomt bij de ontkenkende uithuisgeplaatsten. Intieme terreur lijkt iets vaker voor te komen als er sprake is van een sterke ontkenning en incongruentie in de verhalen, maar het verschil is vrij klein. Op basis van de literatuur zouden we verwachten dat intieme terreur juist in deze groep voorkomt. Mogelijk speelt mee dat het op basis van de beschikbare informatie lastig is om een goed onderscheid te maken tussen intieme terreur en situationeel geweld.

0.6 Aanbevelingen

1. Door de dossiers voor de overdracht aan derden te voorzien van een samenvatting hoeven degenen die de casus overgedragen krijgen niet zelf het gehele dossier te lezen. Bovendien kan deze samenvatting worden gebruikt voor de overdracht aan hulpverleners die geen toegang hebben tot het dossier. Zo worden alle hulpverleners die zijn betrokken bij het gezin of bij een persoon uit het gezin voorzien van dezelfde informatie. In de samenvatting kunnen bijvoorbeeld kort de geweldsgeschiedenis, de aard van het geweld, de bijzonderheden tijdens het huisverbod, de veiligheid bij afsluiting van het huisverbod en de met de betrokkenen (inclusief kinderen) en hulpverlening gemaakte afspraken en doelstellingen voor de hulpverlening worden opgenomen.
2. Dossiers kunnen worden gebruikt om het eigen werkproces verder te verbeteren. Een optie is om informatie over de ervaren effectiviteit van de hulpverlening op te nemen: de hulpverlener kan bijvoorbeeld worden gevraagd welke doelen zijn gesteld en of deze zijn behaald.
3. Bij sterk ontkenkende uithuisgeplaatsten bestaat een grotere kans op herhaald geweld, zeker als daarnaast sprake lijkt van intieme terreur of alcoholverslaving. De kans op een succesvolle behandeling is kleiner dan bij andere groepen. Zeker als de relatie niet lijkt te worden beëindigd, vormt een gerichte aanpak vanuit het justitiële kader een goede aanvulling op de inzet van hulpverlening.
4. Een onderscheid naar intieme terreur en situationeel geweld geeft een eerste richting voor de aanpak tijdens en vlak na het huisverbod. Het spreekt voor zich dat nadere diagnose gewenst is en dat die uiteindelijk doorslaggevend is voor wat in die specifieke situatie tot de meest optimale aanpak leidt.
5. Als een netwerkgesprek wordt gevoerd in een relatie waarbij het geweld als intieme terreur kan worden gekenschetst of waarbij het veiligheidsrisico hoog is, is het de vraag of de achterblijver gebaat is bij een gesprek. Er moet in ieder geval voor gewaakt worden dat de uithuisgeplaatste tijdens het gesprek dreigend is of een vorm van controle uitoefent over de achterblijver. De vraag of een netwerkgesprek wenselijk is verdient bij die casussen extra aandacht.
6. Het huisverbod lijkt vaker te worden overtreden dan bekend is bij de hulpverlening. Reden om daar extra alert op te zijn, voor zover dat nog niet het geval is.
7. In overleg met de Waag zou moeten worden nagegaan of de alcoholverslaving op de meest effectieve manier wordt aangepakt.

1 Aanleiding voor het onderzoek

Sinds 1 januari 2009 heeft de burgemeester de mogelijkheid om een tijdelijk huisverbod op te leggen. Het huisverbod is een middel dat wordt ingezet bij huiselijk geweld. Bij dergelijk geweld of bij een ernstige dreiging van dit type geweld kan de vermoedelijke pleger van het geweld voor tien dagen een huisverbod opgelegd krijgen. Hij of zij mag in die periode niet naar huis en mag geen contact hebben met de achterblijvers.

In opdracht van de stuurgroep Huiselijk Geweld van de regio Haaglanden³ is door de GGD Den Haag een onderzoek uitgevoerd naar het huisverbod. Nagegaan is wat het effect van het huisverbod is geweest volgens de betrokkenen zelf: wat deed het huisverbod met hen zelf, met hun relatie en met het geweld binnen die relatie. Voor dit onderzoek zijn tweeëntwintig uithuisgeplaatsten en zevenentwintig achterblijvers geïnterviewd: één keer vlak na het huisverbod en een volgende interview na ongeveer zes maanden. Het onderzoek had betrekking op vijfendertig huisverboden die in 2011 zijn opgelegd. De interviews zijn uitgevoerd in 2011 en de eerste maanden van 2012. In oktober 2013 is het onderzoeksrapport verschenen⁴.

De stuurgroep Huiselijk Geweld wil in aanvulling op dit GGD onderzoek weten hoe de ervaringen van de uithuisgeplaatsten en achterblijvers zich verhouden tot de informatie vanuit de hulpverlening. Deze rapportage doet verslag van dit aanvullende onderzoek dat is uitgevoerd door Bureau Meesters en Oudejans samen met de GGD, afdeling Epidemiologie Den Haag.

In hoofdstuk 2 schetsen we de achtergronden van huiselijk geweld. Daarna wordt in hoofdstuk 3 een korte beschrijving van de onderzoeksvragen en -aanpak gegeven. Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 4 de wijze waarop de hulpverlening rond het huisverbod in de regio Den Haag en DWO is georganiseerd. In dat hoofdstuk staan we ook stil bij de veranderingen die zich daarin sinds 2011 hebben voorgedaan. In hoofdstuk 5 geven we een antwoord op de eerste twee onderzoeksvragen en in hoofdstuk 6 staat de derde onderzoeksvraag centraal.

---

³ De regio Haaglanden bestaat uit de twee centrumgemeenten Den Haag en Delft. Onder de regio Den Haag vallen Zoetermeer, Wassenaar, Rijswijk, Leidschendam-Voorburg en Den Haag en onder de regio Delft, ook wel DWO genoemd, vallen de gemeenten Westland, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delftland en Delft.

⁴ Uitewaal, P. e.a. Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland, Oostland. GGD Den Haag, oktober 2013.

2 Achtergronden bij partnergeweld

De factoren die tot huiselijk geweld leiden vormen een complex geheel. De persoonlijkheden van pleger en slachtoffer en hun ervaringen met geweld als kind spelen een rol. Met enige regelmaat is er sprake van psychopathologie of persoonlijkheidsstoornissen en/of verslavingsproblematiek bij de plegers van geweld. Een verstoorde hechtingsrelatie of een lage emotionele intelligentie kunnen bijdragen aan het ontstaan van geweld, net als machtsverschillen binnen de relatie en slechte communicatie tussen partners. Ook goedkeuring van geweld lijkt bij te dragen aan het gebruik van geweld⁵.

Rol van alcohol bij geweld

Uit het GGD-onderzoek blijkt dat de uithuisgeplaatste vaak alcohol gebruikt. Dit wordt bevestigd door onderzoek naar huiselijk geweld en alcoholverslaving⁶. De cijfers over het aantal plegers dat te veel drinkt, wisselt per onderzoek. In recent Nederlands onderzoek⁷ blijkt dat 40% van de plegers van huiselijk geweld die in aanraking zijn geweest met justitie, problemen heeft met alcohol. Elders wordt op basis van onderzoek onder de partners van plegers van huiselijk geweld geconstateerd dat 67% van de plegers verslaafd is aan alcohol⁸. De kans dat een alcoholverslaafde zijn partner mishandelt, is vrij groot: 39% van een groep van 99 patiënten in een verslavingskliniek vertelt dit te hebben gedaan⁹. Alcoholmisbruik blijkt de beste voorspeller voor het gebruik van geweld binnen de relatie en van recidive¹⁰. Vaak wordt een relatie gelegd tussen de ontremmende werking die alcohol heeft en het gebruik van geweld. De alcoholverslaving zelf zou ook de aanleiding kunnen zijn voor ruzie en geweld tussen partners¹¹. Plegers zelf noemen het gebruik van alcohol of drugs overigens zelden als aanleiding voor het geweld¹², terwijl 16% van de slachtoffers aangeeft dat daar de oorzaak ligt voor het geweld.

Situationeel geweld of intieme terreur

Er bestaan verschillende indelingen die de aard van partnergeweld beschrijven. Veel gebruikt is die van Johnson¹³ waarin onderscheid wordt gemaakt naar situationeel geweld, intieme terreur, gewelddadig verzet en wederzijds controlerend gedrag. In wezen zijn de laatste twee een afgeleide van intieme terreur¹⁴.

5 Zie onder meer Verwijs, R. en K. Lünne-man. Partnergeweld. Achtergronden en risicofactoren. Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, 2012 en Knaap, van der, L.M., e.a. Daders van huiselijk geweld. WODC, Den Haag, 2010.

6 Knaap, van der, L.M., e.a. Daders van huiselijk geweld. WODC, Den Haag, 2010.

7 Knaap e.a. (2010) zie voetnoot 5.

8 Tolman en Bennet (1990): in Van der Knaap (2010) – zie voetnoot 5.

9 Bennet e.a. (1994): Van der Knaap (2010) – zie voetnoot 5.

10 Verwijs, R. en K. Lünne-man – zie voetnoot 5.

11 Johnson, M.P. A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance and situational couple violence. University Press New England, 2008.

12 Knaap e.a. (2010) zie voetnoot 5.

13 Johnson, M.P. A typology of domestic violence: intimate terrorism, violent resistance and situational couple violence. University Press New England, 2008.

14 Verwijs, R. en K. Lünne-man – noot 5.

Bij situationeel geweld is het geweld geen doel op zich, maar komt het voort uit de omstandigheden. Bijvoorbeeld doordat er veel ruzies en spanningen zijn over de opvoeding van kinderen of schulden. Er kan sprake zijn van wederzijds geweld. Het geweld dat wordt gebruikt kent een grote variatie in vorm, ernst en duur. Het geweld kan incidenteel voorkomen, maar ook langdurig plaatsvinden. Het uitoefenen van een sterke systematische controle over het slachtoffer ontbreekt bij deze vorm van huiselijk geweld.

Bij intieme terreur staat juist die controle en macht van de pleger over het slachtoffer centraal. Plegers van deze vorm van geweld gebruiken geweld als instrument om het slachtoffer te controleren. Verder zijn deze plegers vaak dreigend en intimiderend; ze geven bijvoorbeeld aan dat ze de kinderen wat aan gaan doen. De controle uit zich tevens op allerlei andere manieren, bijvoorbeeld in het constant volgen waar het slachtoffer is, het bewaken van de financiën, het verbieden om met anderen om te gaan, het eisen dat bepaalde kleding wordt gedragen etc. etc. Zo wordt een slachtoffer geïsoleerd van de sociale omgeving en wordt haar zelfvertrouwen voortdurend ondermijnd.

Scheiden of de relatie voortzetten: stoppen van geweld

Soms kan het geweld binnen de relatie gestopt worden als beide partners daaraan willen meewerken en soms kan dat alleen door de relatie definitief te verbreken. Of de relatie zonder geweld kan worden voortgezet, zal sterk zal afhangen van de persoonlijkheden van pleger en slachtoffer van het geweld. Ziet de pleger niet in dat zijn gedrag verkeerd is of blijft deze zijn gedrag ontkennen, dan is er geen ruimte voor veranderingen. Zonder die bereidheid is het niet mogelijk om de relatie zonder geweld voor te zetten en zal ook het slachtoffer de stappen moeten willen zetten die nodig zijn om het geweld te stoppen. Vanuit dit perspectief kan het huisverbod worden gezien als een middel dat het geweld als het ware publiek maakt en de situatie openbreekt, waardoor veranderingen bespreekbaar worden. Bepaalde typen plegers, juist van de zeer ernstige geweldszaken, willen hun gedrag niet veranderen. Deze plegers ontkennen het eigen aandeel in het geweld of ontkennen het geweld helemaal. Uit onderzoek blijkt dat vooral plegers die zich schuldig maken aan intieme terreur zich vaker dan anderen aan behandeling willen onttrekken¹⁵.

Rond de 90% van de slachtoffers van intieme terreur heeft een posttraumatisch stresssyndroom en ruim 90% van hen wil de relatie verbreken. Vaak hebben ze dit al verschillende keren geprobeerd. Bij situationeel geweld is de kans groter dan bij intieme terreur dat de relatie kan worden voortgezet, terwijl het geweld wordt gestopt. Voor het slachtoffer is het in alle gevallen belangrijk dat ze (economisch) zelfstandig is. Bij intieme terreur is het nodig dat het bestaande isolement wordt doorbroken en dat het zelfvertrouwen wordt vergroot. Zo is het slachtoffer beter in staat om de machtsbalans weer in evenwicht te brengen, weer controle over haar eigen leven te krijgen, een einde te maken aan de relatie of het geweld binnen de relatie te stoppen¹⁶. Recent Nederlands onderzoek naar slachtoffers geeft aanwijzingen dat slachtoffers die zich zelf agressief gedragen een groter risico lopen om weer slachtoffer te worden. Kenmerken van een borderline persoonlijkheid leiden tot een negatieve communicatiestijl waarop een partner die geweld gebruikt wederom met geweld reageert¹⁷. In dit onderzoek heeft de ernst van het geweld, en de frequentie ervan, overigens het grootste effect op de kans op herhaald slachtofferschap. Aandacht voor de net genoemde persoonlijkheidskenmerken van slachtoffers kan een bijdrage leveren aan het stoppen van het geweld binnen de relatie.

---

¹⁵ Johnson - zie noot 10.

¹⁶ Jewkes, R. 2002. Intimate partner violence: causes and prevention. *The Lancet*. Vol 359, 1423-1429.

¹⁷ Kuijpers, K.F. Risky Relationships. Victims' risks revictimization of intimate partner violence. Intervict, Tilburg, 2011.

Bij plegers van intieme terreur doet zich vaak een persoonlijkheidsproblematiek voor. Bij deze vorm van geweld worden twee typen plegers onderscheiden; het antisociale type en het afhankelijke type. Beide typen zijn impulsief, vinden het gebruik van geweld normaal, hebben een negatieve houding ten aanzien van vrouwen en een traditioneel vrouwbeeld. Het antisociale type heeft psychopathische kenmerken. Het afhankelijke type maakt wat vaker (38%) de behandeling af dan het antisociale type (9%)¹⁸.

Bij situationeel geweld hebben de plegers van het geweld meestal niet zo'n duidelijke persoonlijkheidsproblematiek of psychopathologie. In tegendeel: zij verschillen in dit opzicht niet van degenen die geen geweld gebruiken. In deze groep ontbreekt het vaker aan de vaardigheden om zonder geweld te communiceren¹⁹.

---

¹⁸ Johnson - noot 11.

¹⁹ Johnson - noot 11.

3 Doel, opzet en aanpak

3.1 Doel en onderzoeksvragen

Doel van dit aanvullende onderzoek is om inzicht te krijgen in overeenkomsten en verschillen in beoordeling door de betrokken hulpverleners en de ideeën en opvattingen van de uithuisgeplaatste en van de achterblijver. Het gaat daarbij over de redenen voor het huisverbod en de hulp en ondersteuning die nodig is om toekomstig geweld te voorkomen. Mocht de hulpverlening anders oordelen dan de betrokkenen zelf, doet dat zich dan voor in bepaalde situaties? Hebben uithuisgeplaatsten of achterblijvers bijvoorbeeld bepaalde kenmerken? En niet in de laatste plaats: werpen de dossiers van de hulpverlening een ander licht op de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek van de GGD? Op basis van deze vragen zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- i. In hoeverre komt de informatie in de dossiers van de hulpverlening overeen met het beeld dat de betrokkene(n) heeft/hebben van de eigen situatie? Als er verschillen zijn: waaruit bestaan deze verschillen? Zijn er op de onderstaande punten verschillen tussen de bronnen?
  - b. Het gebruikte geweld dat de aanleiding was voor het huisverbod.
  - c. De geweldsgeschiedenis (intieme terreur of situationeel geweld).
  - d. Erkenning of ontkenning van het geweld (eigen rol pleger).
  - e. Noodzaak huisverbod – noodzaak eventuele verlenging.
  - f. Als hulp nodig is: de bereidheid tot het aanvaarden van hulp door uithuisgeplaatste en achterblijver voor zichzelf en voor eventuele kinderen.
  - g. Verslavings- en psychiatrische problematiek, verstandelijke beperking.
  - h. Doelen hulpverlening (gesprek einde huisverbod) – beleefde effect van de hulpverlening.
  - i. Voortzetten/stoppen van de relatie.
  - j. Voortzetten/stoppen van het geweld.
2. Als zich (grote) discrepanties voordoen tussen de hulpverleners en de direct betrokkenen: werpt dat een ander licht op de conclusies die uit het onderzoek van de GGD worden getrokken en zo ja, wat is de betekenis daarvan voor de aanpak van het tijdelijk huisverbod?
3. Is het mogelijk om de casussen, waarbij de verschillen in beoordeling van de situatie groot zijn, te typeren: zijn er patronen te herkennen, hebben die casussen bepaalde achtergrondkenmerken gemeenschappelijk?

3.2 Aanpak en methodiek

Voor het onderzoek hebben we de gegevens van de deelnemers aan het onderzoek van de GGD gekoppeld met hun gegevens in de dossiers van de hulpverlening over het betreffende huisverbod. De gebruikte dossiers zijn opgebouwd uit informatie die is aangeleverd door het Algemeen Maatschappelijk Werk, Reclassering Nederland en het crisisinterventieteam van Bureau Jeugdzorg aan de coördinatoren van het huisverbod van het Steunpunt Huiselijk Geweld. Het merendeel van de respondenten uit het GGD-onderzoek heeft toestemming verleend om een dergelijke koppeling te maken. In bijlage I is een uitgebreide verantwoording te vinden over de koppeling van de gegevens.

Van de vijfendertig door de GGD onderzochte gezinnen en negenenveertig respondenten hebben respectievelijk zevenentwintig gezinnen en achtendertig personen toestemming verleend om informatie op te vragen bij de hulpverlening. Het gaat om zes gezinnen uit het DWO-gebied en eenentwintig uit de regio Den Haag. Vierentwintig situaties hebben betrekking op partnergeweld, twee op geweld van een ouder tegen een kind en één op geweld van een kind tegen andere familieleden. Vooral waar het om partnergeweld gaat, kan het beeld over de effectiviteit van het huisverbod worden aangevuld met dit onderzoek vanuit de hulpverlening. Bij de andere vormen van geweld zijn de aantallen te klein voor analyses. Het moge duidelijk zijn dat op basis van de vierentwintig situaties waarin het om partnergeweld gaat geen generaliserende uitspraken kunnen worden gedaan over huisverboden en partnergeweld in het algemeen.

Ter voorbereiding van het onderzoek zijn gesprekken gevoerd met de coördinatoren van het huisverbod in Delft en Den Haag. Vervolgens is een format opgesteld waarmee op systematische wijze informatie uit de dossiers van de hulpverlening is verzameld. Vervolgens is hetzelfde format gebruikt om de benodigde informatie uit het GGD-onderzoek te verzamelen. Het is gevuld aan de hand van de door de GGD gemaakte samenvattingen van het GGD-onderzoek en de door hen gemaakte coderingen van essentiële kenmerken, bijvoorbeeld of het huisverbod tot een scheiding heeft geleid of hoe angstig de achterblijver was voor de uithuisgeplaatste tijdens en vlak na het huisverbod.

4 Werkwijze door hulpverlening

In 2011 werd in de regio Den Haag en het DWO-gebied op een vergelijkbare manier gewerkt. Dit wordt afgeleid uit hetgeen is vastgelegd over de methodieken en uit de interviews met de coördinatoren. We geven een korte beschrijving van de methodiek en de manier waarop de dossiers zijn opgebouwd die we voor dit onderzoek analyseren.

4.1 Methodiek in de praktijk

Tijdens het huisverbod

Als door de hulpofficier van justitie bij de politie werd besloten tot het afnemen van een risicotaxatie huiselijk geweld, dan werd onmiddellijk de crisisdienst van het maatschappelijk werk ingeschakeld en bij kinderen ook het crisisinterventieteam van Bureau Jeugdzorg. Deze organisaties hielden samen met de politie het gesprek dat nodig is voor de risicotaxatie en voerden de interventies uit die op dat moment nodig waren. Het verslag van de crisisinterventie werd in beide regio's met behulp van eenzelfde formulier opgesteld, waarin de informatie uit de gevoerde gesprekken in het kader van de risicotaxatie en eventuele acties voor de crisishulpverlening werden opgetekend.

Tijdens het huisverbod spreken en ondersteunen het Algemeen Maatschappelijk Werk, Reclassering Nederland en Bureau Jeugdzorg de leden van het gezin. De Waag voerde in 2011 meestal pas na het huisverbod een eerste intakegesprek met de uithuisgeplaatste. Bij de start werden door deze instelling op vaste momenten tijdens het huisverbod intakes uitgevoerd, maar door de verplichte eigen bijdrage voor de GGZ is die opzet komen te vervallen.

De coördinator huisverbod zorgt voor afstemming van de hulp tijdens het huisverbod en brengt een zorgadvies uit aan de gemeente over het beëindigen of verlengen van een huisverbod. Deze functie is in beide regio's ondergebracht bij het Steunpunt Huiselijk Geweld.

In beide regio's vindt tijdens het huisverbod regelmatig overleg plaats over het verloop van de hulpverlening en het traject na het huisverbod. Dit overleg wordt voorgezeten door de coördinator, die daarvan ook verslag doet. Verder adviseren het Algemeen Maatschappelijk Werk, Reclassering Nederland en Bureau Jeugdzorg de coördinator huisverbod over een eventuele verlenging van het huisverbod.

Aan het eind van het huisverbod vindt een gesprek plaats met de uithuisgeplaatste, de achterblijver en de (wat oudere) kinderen. In Delft worden dit systeemgesprekken genoemd en in Den Haag zijn dit vier- (zonder kinderen) of vijf-gesprekken (met kinderen)²⁰. Betrokkenen ontmoeten elkaar weer voor het eerst in aanwezigheid van hun hulpverleners. In het gesprek worden in de regel praktische afspraken gemaakt om de veiligheid te waarborgen en over de hulpverlening na het huisverbod. Bij een scheiding gaat het soms ook over praktische zaken als huisvesting, spullen en de omgang met de kinderen. In beide regio's was er in 2011 ruimte om het gesprek niet door te laten gaan als een van beide partijen dit wilde. Ook moest de veiligheid wel kunnen worden gewaarborgd.

²⁰ In de tekst zullen we de neutrale term netwerkgesprek gebruiken.

Inmiddels, in 2013, is er ten opzichte van 2011 veel veranderd. Beide coördinatoren huisverbod geven aan dat momenteel veel meer gestructureerd wordt gewerkt dan in 2011. De doelen van de verschillende gesprekken zijn duidelijker. Verder wordt in DWO sinds 2012 gewerkt met de methodiek van casemanagement. Deze methode behelst een andere werkwijze en aanpak. Er wordt in beide regio's, meer dan in 2011, de nadruk gelegd op het veiligheidsplan. In de regio DWO wordt tegenwoordig een plan van aanpak voor het vervolg na het huisverbod gemaakt en dit wordt ook overgedragen aan de hulpverleners die het gezin ondersteunen. In Den Haag wordt nu de Veiligheidskaart gebruikt en die is tevens opgenomen in het cliëntvolgsysteem. Verder is daar het doel van het netwerkgesprek beter dan voorheen vastgelegd en wordt vanaf het begin van het huisverbod met de betrokkenen naar dit gesprek toegewerkt. Ook de in dat gesprek gemaakte afspraken worden systematisch vastgelegd en meegegeven aan het gezin en alle betrokken hulpverleners. Verder wordt het advies aan de gemeente over een verlenging tegenwoordig in de dossiers opgenomen.

Na het huisverbod

In het DWO-gebied werd en wordt een gezin nog een jaar gevolgd door de coördinator van het huisverbod. Over het algemeen bestond de monitoring uit een eenmalige belronde waarbij de betrokken hulpverleners werden benaderd. Een casus kon worden afgesloten als de hulpverlening goed op gang was en soms werd de regie ook overgedragen aan een van de andere hulpverleners.

In de regio Haaglanden hadden de coördinatoren in 2011 geen taak bij de monitoring na het huisverbod. Na het huisverbod werd de casus overgedragen naar het Steunpunt Huiselijk Geweld. Als vooraf werd ingeschat dat een eenmalig contact voldoende was, dan was binnen het steunpunt de frontoffice verantwoordelijk. Was er na het huisverbod nog procesregie nodig, dan nam het casemanagement van het steunpunt het over.

Kwam de hulpverlening goed op gang, dan werd in de regio Den Haag de casus afgesloten. Soms was dit na twee maanden en soms pas na een half jaar. Alleen een nieuwe melding van geweld bij de politie leidde tot een heropening van de casus.

4.2 Dossiervorming

Inhoud van dossiers

Alle informatie wordt door de coördinatoren huisverbod in Delft en Den Haag opgeslagen in het cliëntvolgsysteem Regas. In dit systeem is het ingevulde formulier opgenomen van de eerste crisisinterventie door het Algemeen Maatschappelijk Werk en Bureau Jeugdzorg. Daarnaast bevat het verslagen van de overleggen tussen het Algemeen Maatschappelijk Werk, Bureau Jeugdzorg en de reclassering, e-mails over de contacten met cliënten en het verslag van het netwerkgesprek. Verder wordt ook de ingevulde risicotaxatie en andere informatie uit Huisverbod-Online toegevoegd aan dit elektronische dossier. In Regas zijn in Den Haag tevens de terugkoppelingen vanuit het steunpunt te vinden. Ook in Delft voegen de coördinatoren huisverbod informatie over het verloop van de hulpverlening toe aan het dossier in Regas. Omdat het steunpunt in Delft is ondergebracht bij het Algemeen Maatschappelijk Werk kon daar de ondersteuning door het Algemeen Maatschappelijk Werk na het huisverbod nog verder worden gevolgd.

Structuur van de dossiers

De dossiers zijn aangelegd voor de hulpverlening en dat is iets anders dan een onderzoeksdossier. Voor een onderzoek is het makkelijk als informatie via een vast patroon wordt opgeslagen, maar hulpverleners zijn meer gebaat bij een zekere mate van flexibiliteit. De coördinatoren vertellen

in de interviews dat de structuur van hetgeen wordt vastgelegd, wordt bepaald door de mogelijkheden die Regas hen biedt. De aanmeldings- en afsluitingsformulieren bevatten vragen met vaste antwoord-categorieën en de formulieren voor een teamoverleg of zorgoverleg bevatten geen of weinig vragen met vaste antwoorden. De meeste informatie in deze formulieren bevat het 'vrije' veld waarin gespreksverslagen of e-mails worden opgenomen. Voor afsluiting van een zaak na de periode waarin een gezin is gevolgd, wordt in Delft een afsluitingsformulier ingevuld. Voor de terugkoppeling vanuit het steunpunt in Den Haag zijn speciale formulieren voor de aanmelding, de overleggen en de afsluiting van een zaak. Het valt op dat voor deze overdracht in Den Haag geen korte beschrijvingen van de situatie en van de gemaakte afspraken worden toegevoegd. Degenen die de cases overnemen, zullen daarvoor het hele dossier moeten doornemen.

Vanuit het onderzoek is het de vraag of iets niet is gebeurd als het niet in het dossier staat. Als Bureau Jeugdzorg afspraken heeft gemaakt met de partners dat zij, in het belang van het kind, relatiegesprekken gaan voeren, wordt dat dan altijd in het dossier vermeld? Soms is een verslag van het netwerkgesprek niet toegevoegd aan het dossier, maar blijkt wel uit het verslag van het overleg tussen de hulpverleners en coördinator dat dit gesprek heeft plaatsgevonden. Soms staat een verwijzing naar een bepaalde instelling niet in het dossier, maar blijkt uit het GGD-onderzoek dat dit wel is gebeurd. Bij de eerste interventie wordt zowel door Bureau Jeugdzorg als door het maatschappelijk werk een formulier gebruikt voor terugkoppeling. Met name waar het gaat om de verslagen van de gesprekken met de uithuisgeplaatste en de achterblijver is er soms veel verschil in manier waarop dit wordt opgeschreven. Hetzelfde geldt voor verslagen van overleggen.

5 Vergelijking dossiers en het GGD-onderzoek

De centrale vraag in het onderzoek is die naar de overeenkomsten en verschillen in ervaringen tussen de hulpverlening enerzijds en de achterblijvers en uithuisgeplaatsten anderzijds. In dit hoofdstuk vullen we het beeld dat uit het GGD-onderzoek naar voren komt aan met de informatie van het Algemeen Maatschappelijk Werk, de reclassering en Bureau Jeugdzorg, zoals die in de elektronische dossiers in Regas is vastgelegd. Informatie uit Huisverbod-Online is niet gebruikt voor het onderzoek, omdat hierin ook politiegegevens zijn opgenomen.

Als informatie over bepaalde afspraken niet terug te vinden is, dan zijn we er bij de analyse van uitgegaan dat die afspraken niet gemaakt zijn, maar voor het tellen van bijvoorbeeld het aantal netwerkgesprekken hebben we naast de dossiers ook gebruik gemaakt van de informatie uit het GGD-onderzoek. Ging het om meer inhoudelijke vergelijkingen, dan kon dat vanzelfsprekend niet. Aan de hand van deze informatie kunnen we de eerste onderzoeksvraag naar de verschillen en overeenkomsten en de tweede onderzoeksvraag naar de mogelijke aanscherping van de conclusies uit het GGD-onderzoek beantwoorden.

Als aantallen worden gegeven uit het GGD-onderzoek dan hebben die altijd betrekking op de zeventwintig gezinnen of achtendertig respondenten waarbij een koppeling met de dossiers van de hulpverlening kon worden gemaakt. De lezer komt daardoor andere aantallen tegen in het GGD-rapport zelf dat op alle vijfendertig casussen is gebaseerd.

In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk gaan we in op de eerste drie aspecten van het huisverbod die in hoofdstuk 3 bij de eerste onderzoeksvraag zijn genoemd: het gebruikte geweld, de geweldsgeschiedenis (intieme terreur versus situationeel geweld), en erkenning of ontkenning van het geweld (1a, 1b en 1c). In de tweede paragraaf komt de noodzaak voor het huisverbod en een eventuele verlenging aan de orde (1d) en daarnaast gaan we in op overtredingen van het huisverbod. In de derde paragraaf gaan we in op de verslavings- en psychiatrische problematiek en de rol van verstandelijke beperkingen (1f). In de vierde paragraaf komt de vraag naar de bereidheid om hulp te aanvaarden aan de orde (1e) en hadden we in willen gaan op de doelen van de hulpverlening. Dat laatste was echter niet mogelijk omdat die informatie niet in de dossiers was opgenomen. Wel konden op basis van de vergelijking andere voor de aanpak bij het huisverbod relevante aanvullingen worden gegeven op het GGD-onderzoek. In de laatste paragraaf wordt ingegaan op het stoppen van het geweld en het stoppen of voortzetten van de relatie (1h en 1i)

5.1 Het type geweld en het erkennen ervan door betrokkenen

Uit het GGD-onderzoek komt al naar voren dat met name een deel van de uithuisgeplaatsten het geweld ontkent. Ook uit het GGD-onderzoek blijkt dat het verhaal van de achterblijver niet altijd overeenkomt met dat van de uithuisgeplaatste. Een vijftal huisverboden is volgens de geïnterviewden opgelegd, terwijl er geen sprake was van fysiek geweld. Vier keer lijkt er sprake van intieme terreur en bij twee zaken is dat vermoedelijk het geval.

Erkennen of ontkennen

De dossiers bevatten informatie over ontkenkend en bagatelliserend gedrag, omdat de vraag naar de erkenning of ontkenning van het geweld onderdeel is van de risicotaxatie. Daarnaast konden we op basis van de dossierinformatie en het GGD-onderzoek vaststellen of de weergave van het geweldsprobleem door de achterblijver en de pleger van elkaar verschilden. Omdat het voor zich spreekt dat partijen ieder hun eigen opvattingen hebben over de problematiek, hebben we vooral gekeken naar die situaties waarin de achterblijver en de uithuisgeplaatste een totaal verschillend verhaal hadden.

Bij iets meer dan de helft van de casussen komt de informatie in de dossiers over het geweld en de geweldsgeschiedenis overeen met de informatie uit het GGD-onderzoek over het geweld. Wel wordt het geweld vooral door de uithuisgeplaatste gebagatelliseerd: in dertien van de zeventwintig zaken. De informatie van hulpverlening en achterblijvers is vaker in overeenstemming met elkaar: slechts twee keer zegt de achterblijver in het interview voor het GGD-onderzoek dat het voorval minder ernstig was dan door de hulpverlening is beschreven.

Als zich echte tegenstellingen voordoen is dat meestal tussen de hulpverlening en de uithuisgeplaatste en de uithuisgeplaatste en de achterblijver. Bij elf casussen ontkent de uithuisgeplaatste het gebruik van geweld of zwakt het zeer sterk af. Wat wordt verteld over het incident en de conflicten die er aan vooraf zijn gegaan, komt niet overeen met het beeld dat is gevormd door de hulpverlening, de achterblijvers en soms ook andere bronnen zoals de school van de kinderen.

Alleen verbaal geweld?

Bij geen van de hier onderzochte casussen lijkt alleen sprake te zijn van verbaal geweld. Bij twee koppels, één achterblijver en twee uithuisgeplaatsten wordt in het GGD-onderzoek aangegeven dat het geweld alleen verbaal van karakter was, maar geeft de hulpverlening aan dat er - in ieder geval bij het incident - ook fysiek geweld is gebruikt. Wel is bij acht casussen nog niet vaak (één tot vier keer) fysiek geweld gebruikt. Onder fysiek geweld rekenen we niet alleen slaan, maar ook het (gericht) gooien met voorwerpen, iemand ergens hard tegen aan duwen, een deur intrappen en dergelijke²¹.

Situationeel geweld of intieme terreur

Op basis van de informatie in de dossiers zijn we nogmaals nagegaan of er sprake is van intieme terreur of van situationeel geweld. Om dit te kunnen beoordelen is informatie nodig over de mate waarin door een van de partners een sterke controle wordt uitgeoefend. Hier is echter niet systematisch op doorgevraagd in het GGD-onderzoek en ook in de dossiers van de hulpverlening valt er meestal niet veel informatie over terug te vinden. We kenschetsen een casus alleen als intieme terreur als verschillende kenmerken die bij deze vorm van terreur horen in het GGD-onderzoek en/of de dossiers worden genoemd. Hierdoor is het goed mogelijk dat het aantal casussen waarbij sprake is van intieme terreur wordt onderschat.

Er is vierentwintig keer sprake van partnergeweld. Op basis van de informatie van de hulpverlening valt te betwijfelen of bij twee situaties die door de GGD als mogelijke intieme terreur zijn gekenschetst, daar ook daadwerkelijk sprake van is. We delen deze twee zaken als situationeel geweld in. De GGD heeft geen indeling gemaakt in die situaties waar uitsluitend de uithuisgeplaatste is geïnterviewd²². Bij deze zeven zaken is er in twee situaties vrijwel zeker sprake van intieme terreur.

---

²¹ De GGD rekende het gooien met voorwerpen niet tot fysiek geweld.

²² De GGD heeft bij deze negen zaken geen indeling gemaakt naar situationeel geweld en intieme terreur, omdat ze alleen beschikten over informatie van de uithuisgeplaatste. Bij zeven van deze zaken was toestemming gegeven voor een koppeling.

Samenvattend:

1. Bij ruim de helft van de casussen komt de dossierinformatie van de hulpverlening over het geweld vrij goed overeen met het beeld uit het GGD-onderzoek
2. In elf situaties ontkennen de uithuisgeplaatsten het gebruik van geweld, terwijl de hulpverlening aangeeft dat er wel fysiek geweld is gebruikt.
3. Het geweld dat tot het huisverbod heeft geleid, heeft altijd een fysieke component gehad in de zevenentwintig casussen die zijn onderzocht. Uit het GGD-onderzoek komt echter naar voren dat een huisverbod soms ook wordt opgelegd als het geweld alleen verbaal van karakter is.
4. Bij de vierentwintig zaken waar het om partnergeweld gaat, is er zes keer vrijwel zeker sprake van intieme terreur.

5.2 Opleggen, verlengen en overtreden van een huisverbod

Uit het GGD onderzoek blijkt dat niet iedereen achter het huisverbod staat: zeven uithuisgeplaatsten en vier achterblijvers geven aan veel moeite te hebben gehad met het huisverbod. In het GGD-onderzoek is niet ingegaan op de perceptie van de uithuisgeplaatste en achterblijver van de redenen voor het huisverbod, wel is de motivatie voor een eventuele verlenging aan de orde gesteld. Uit het GGD-onderzoek blijkt dat in meer dan de helft van de situaties het huisverbod is verlengd. Verder is bij een derde van de casussen het huisverbod overtreden.

Opleggen huisverbod

Over het algemeen wordt in het dossier alleen kort vermeld dat de betrokkenen zich aan het huisverbod zullen houden: vier keer is de uithuisgeplaatste het er niet mee eens en één keer wil de achterblijver dat het huisverbod niet wordt opgelegd. Het onderzoek van de GGD geeft een negatiever beeld, blijkbaar laten betrokkenen niet altijd het achterste van hun tong zien als bij het opleggen van het huisverbod naar hun mening wordt gevraagd.

De hulpverlening gebruikt verschillende argumenten voor het opleggen van het huisverbod. Ze komen in combinatie voor en de volgende zaken worden genoemd in de dossiers:

- de gepercipieerde onveiligheid in het gezin;
- de kans op verdere escalatie van het geweld;
- de toename van het geweld in de afgelopen periode;
- kinderen zijn getuige van / betrokken bij het geweld;
- creëren van rust om de hulp op gang te kunnen brengen;
- verslavingsproblematiek;
- de kwetsbaarheid van de achterblijver (bijvoorbeeld een handicap);
- extreme jaloezie van de uithuisgeplaatste.

Verlengen huisverbod

De huisverboden worden vaak verlengd: bij de zevenentwintig onderzochte casussen is er twaalf keer niet en vijftien keer wel verlengd, aldus de dossiers van de hulpverlening. Dit stemt overeen met de informatie uit het GGD-onderzoek.

In deze dossiers is meestal geen informatie te vinden over de reactie van de achterblijvers en uithuisgeplaatsten op de verlenging. Daarom vergelijken we dit niet met de informatie uit het GGD-onderzoek.

De motivatie die door de hulpverlening voor verlenging wordt gegeven, wijkt niet of nauwelijks af van hetgeen de betrokkenen vertelden in het GGD-onderzoek. Het gaat altijd om een combinatie

van factoren die tot een advies voor een verlenging leiden. Daarbij spelen de volgende aspecten een rol:

- de veiligheid is niet voldoende gegarandeerd (blijvende ontkenning van het geweld, agressief of onvoorspelbaar gedrag van de uithuisgeplaatste, overtreding van het huisverbod);
- de hulpverlening komt niet of niet voldoende op gang;
- de uithuisgeplaatste weigert alle gesprekken met de hulpverlening;
- het zorgen voor een langere periode van rust voor de achterblijver en vaak ook voor de kinderen;
- het creëren van meer tijd om naar oplossingen te zoeken.

Overtreden huisverbod

Het GGD-onderzoek laat zien dat het huisverbod veel vaker wordt overtreden dan door de hulpverlening wordt vermeld. In de dossiers wordt vijf keer een overtreding genoemd (bijna een vijfde van de situaties). Als de overtreding wordt gemeld bij de hulpverlening, wenst de achterblijver ook geen contact, zo blijkt uit het GGD-onderzoek. Het omgekeerde is overigens niet waar: als een overtreding niet wordt gemeld, betekent dat niet altijd dat de achterblijver ook contact wil met de uithuisgeplaatste.

Samenvattend:

1. Uithuisgeplaatsten en in mindere mate ook achterblijvers hebben vaker moeite met het huisverbod dan blijkt uit de dossiers van de hulpverlening. De verschillen zijn echter niet groot.
2. Het huisverbod wordt veel vaker overtreden dan uit de dossiers blijkt. De meeste overtredingen die de achterblijver echt ongewenst vindt, worden wel gemeld.
3. Meestal is in 2011 in de hulpverleningsdossiers geen reactie van de betrokkenen op de verlenging van een huisverbod te vinden.

5.3 Achtergrondproblematiek in de gezinnen

Uit het GGD-onderzoek komt naar voren dat alcoholverslaving, schulden, werkloosheid, psychiatrische problematiek en familieproblemen vaak als oorzaak voor het geweld worden gezien. Uit de gesprekken blijkt dat in bijna de helft van de situaties sprake is van schulden en bij negen casussen wordt veel alcohol gebruikt door de uithuisgeplaatste.

Op de meeste genoemde aspecten doen zich geen noemenswaardige verschillen voor tussen het GGD-onderzoek en de dossiers, alleen waar het verslavingsproblematiek betreft ontstaat een ander beeld als de dossiers naast dit onderzoek worden gelegd.

In vijftien van de zevententwintig situaties is er sprake van alcoholproblematiek bij de uithuisgeplaatste. Bovendien lijkt een deel van de uithuisgeplaatsten alleen gewelddadig te zijn als zij hebben gedronken (zes keer). De hulpverlening baseert zich daarbij vaak op informatie van de achterblijver. In bijna de helft van de situaties waarin de uithuisgeplaatste fors lijkt te drinken, wordt dit door de persoon zelf ontkend of wordt in ieder geval het belang bij het ontstaan van het geweld ontkend (zeven van de vijftien situaties). Verder bestond bij de hulpverlening het vermoeden dat in één situatie sprake was van harddrugsverslaving bij de uithuisgeplaatste en alcoholverslaving bij de achterblijver. Twee keer werd naast het alcoholgebruik ook vermoed dat regelmatig softdrugs werden gebruikt.

In de dossiers zijn we geen informatie tegengekomen over gezinnen waar bij de uithuisgeplaatste of bij de achterblijver mogelijk sprake zou zijn van een verstandelijke beperking. Ook in het GGD-onderzoek komen we dit aspect niet tegen.

Samenvattend:

1. Het beeld uit het GGD-onderzoek en uit de dossiers komt in grote lijnen overeen: alcoholverslaving, schulden, werkloosheid, psychiatrische problematiek en familieproblemen spelen op de achtergrond een rol.
2. Het overmatig gebruik van drank door de uithuisgeplaatste komt in ruim de helft van de onderzochte situaties voor en dat is vaker dan uit het GGD-onderzoek blijkt.
3. Het overmatig gebruik van alcohol wordt in de helft van de situaties ontkend door de uithuisgeplaatste.
4. In ongeveer een derde van de situaties waarin veel alcohol wordt gebruikt, wordt alleen geweld gebruikt als de uithuisgeplaatste heeft gedronken.

5.4 Hulpverlening tijdens en na het huisverbod

De informatie uit het GGD-onderzoek over de ingezette hulpverlening tijdens en na het huisverbod komt goed overeen met die uit de dossiers. Het komt wel voor dat een geïnterviewde een verwijzing niet vermeldt, of dat in de dossiers een verwijzing lijkt te ontbreken, maar dit doet geen afbreuk aan het totale beeld. Uit het GGD-onderzoek blijkt dat de meeste betrokkenen, zeker de achterblijvers, de ondersteuning en hulp na het huisverbod waarderen. Een kwart van de uithuisgeplaatsten is vrij negatief: een deel van hen wilde geen hulp. De hulpverlening komt niet in alle gevallen goed op gang. Uit het GGD-onderzoek blijkt al dat een klein deel van de betrokkenen vrij snel geen behoefte meer heeft aan hulp. Anderen lijken gemotiveerd voor een langer traject. Na verloop van tijd zakt de motivatie bij enkele gezinnen weer.

Uit het GGD-onderzoek komt tevens naar voren dat enkele situaties ronduit zorgelijk zijn waar het de kinderen aangaat en dat de inzet van Bureau Jeugdzorg daar veel betekent. Er is twee keer verteld dat er sprake was van een ondertoezichtstelling van de kinderen. Geen van de kinderen jonger dan achttien zou zelf slachtoffer zijn geweest van geweld.

Op vier punten kunnen we de bevindingen uit het GGD-onderzoek verder aanvullen. De eerste aanvulling gaat over de verwijzingen van de uithuisgeplaatste. Zeven keer werd niet verwezen naar de Waag en twee keer hangt dit mogelijk samen met een verwijzing naar de verslavingszorg, zo blijkt uit het GGD-onderzoek. Uit de dossiers komt naar voren dat vaker naar de Waag wordt verwezen.

De tweede aanvulling gaat over het netwerkgesprek: uit het GGD-onderzoek blijkt dat drie keer geen netwerkgesprek is gevoerd en dat de afspraken vooral gericht waren op de uithuisgeplaatste, terwijl de dossiers een ander beeld geven zoals hierna wordt beschreven.

De derde aanvulling betreft de situatie rond de kinderen die in enkele gevallen zorgelijker is dan uit het GGD-onderzoek naar voren komt.

Een vierde aanvulling gaat over de monitoring van gezinnen na het huisverbod en over de door Bureau Jeugdzorg gevraagde terugkoppeling op de ontwikkelingen in een gezin. Zowel de terugkoppeling die Bureau Jeugdzorg vraagt als de monitoring na het huisverbod zijn belangrijke aspecten van de aanpak bij een huisverbod. Vanzelfsprekend zijn dit geen aspecten die uit het GGD-onderzoek naar voren zouden moeten komen.

Verwijzing van de uithuisgeplaatste

De uithuisgeplaatsten worden in principe altijd doorverwezen naar de Waag. Op basis van een gecombineerde analyse²³ van de dossiers en de interviews uit het GGD-onderzoek blijkt dat bij vijftientig casussen is verwezen naar de Waag (bijna 90%). Uit de dossiers blijkt dat de uithuisgeplaatste vier keer deze hulp direct weigerde. In drie van deze situaties zouden uithuisgeplaatste en achterblijver scheiden en is geen informatie gevonden dat dit na enige tijd is teruggedraaid. In één geval is de uithuisgeplaatste toch weer bij zijn moeder en broers gaan wonen, terwijl bij de afloop van het huisverbod de uithuisgeplaatste een eigen woningruimte kreeg. Uit het GGD-onderzoek blijkt dat uithuisgeplaatsten vaker geen behandeling bij de Waag volgen dan op basis van de dossierinformatie blijkt. Een deel van de uithuisgeplaatsten wordt overigens vlak nadat het huisverbod is opgelegd al verplicht tot een behandeling. Als de uithuisgeplaatste in hechtenis is genomen en na drie dagen wordt voorgeleid bij de rechtercommissaris dan kan deze schorsende voorwaarden opleggen, waardoor de uithuisgeplaatste een behandeling bij de Waag en soms ook Brijder of Palier moet accepteren.

Tijdens het huisverbod wordt meestal alleen direct verwezen naar de verslavingszorg als iemand daar al onder behandeling is. Meestal beoordeelt De Waag of de verslavingsproblematiek dusdanig is dat deze ook direct behandeld moet worden. Bij vijftien van de zeventientig situaties speelt verslavingsproblematiek een rol. Zes keer staat in het dossier dat de uithuisgeplaatste ook of alleen naar de verslavingszorg is verwezen. Van de zes situaties waarbij het geweld alleen plaatsvindt als de uithuisgeplaatste onder invloed is, zijn er vier uithuisgeplaatsten niet direct doorverwezen naar de verslavingszorg. Van één situatie is bekend dat de Waag behandeling van de verslaving niet direct nodig vond.

Bureau Jeugdzorg

Bij de zeventientig onderzochte casussen zijn tweeëntwintig keer kinderen jonger dan achttien jaar betrokken. Bij de twee casussen die geen partnermishandeling maar mishandeling van een kind betroffen, ging het om kinderen van achttien jaar en ouder.

In vier situaties leiden we uit de dossiers af dat niet alleen de partner wordt mishandeld maar ook de kinderen. In drie van die situaties zijn de partners uiteindelijk gescheiden en bij het vierde gezin is een ondertoezichtstelling opgelegd.

Verder was in vijf situaties het AMK al voor het huisverbod betrokken bij een gezin. In een situatie zelfs al drie keer.

Bij één gezin was voor het huisverbod al een ondertoezichtstelling van kracht en bij drie gezinnen is een ondertoezichtstelling opgelegd op basis van het raadsonderzoek dat is gestart naar aanleiding van het huisverbod. Eén keer is een kind uiteindelijk uit huis geplaatst. In totaal zijn zes raadmeldingen gedaan. Twee keer wordt in de dossiers vermeld dat een raadmelding is gedaan, maar is de uitkomst daarvan niet vermeld en één keer is de raadmelding niet doorgezet, omdat het gezin meewerkte aan hulpverlening.

Drie keer wordt in de dossiers vermeld dat met de school of een familielid is afgesproken dat zij Bureau Jeugdzorg zullen informeren als het niet goed gaat met een kind. Dit zijn situaties waarin geen voogd is aangesteld. In verreweg de meeste situaties is geen informatie gevonden over dergelijke afspraken.

Netwerkgesprekken

Bij alle zeventientig onderzochte situaties heeft een netwerkgesprek plaats gevonden. In vier situaties werd in het GGD-onderzoek niet aan dit gesprek gerefereerd, terwijl dit volgens de dos-

---

²³ In enkele dossiers staat geen informatie over een doorverwijzing naar de Waag, terwijl in het GGD-onderzoek wordt verteld dat de uithuisgeplaatste wel is verwezen. We veronderstellen in dat geval dat inderdaad is doorverwezen.

siers wel was gevoerd. Blijkbaar was het voor de betrokkenen niet duidelijk dat in het eindgesprek afspraken werden gemaakt gericht op periode na het huisverbod. Over het algemeen worden in de dossiers de gemaakte afspraken vermeld, maar er wordt niet vermeld of een partij nagaat of deze afspraken worden nagekomen.

De gemaakte afspraken vragen overigens wat van zowel achterblijver als uithuisgeplaatste. Als er kinderen zijn wordt vaak afgesproken dat ze naar De Jutters gaan, waarbij zowel de kinderen als de moeder worden begeleid. Als partners bij elkaar blijven worden afspraken gemaakt voor het gebruik van de time-out, wat inzet vraagt van beide partijen, en wordt ingezet op relatiegesprekken bij de Waag. Het verschil met de uithuisgeplaatste is wel dat deze soms via de strafrechtelijke kant wordt gedwongen om hulp te aanvaarden.

Gevolgd na het huisverbod

In Den Haag zijn in totaal negentien casussen overgedragen aan het steunpunt en twee keer is dit niet gebeurd (zie tabel). In die laatste twee situaties betrof het één keer partners zonder thuiswonende kinderen die aangaven te gaan scheiden en één casus van een gescheiden vrouw met een kind dat uit huis was geplaatst.

Zeven keer bevatten de dossiers in Den Haag geen informatie over het vervolg na de overdracht. Bij twee van deze casussen heeft de politie gemeld dat er sprake zou kunnen zijn van eengerelateerd geweld. Dit bleek echter niet zo te zijn, volgens de betrokken medewerkers van het steunpunt. Gevolg was wel dat de dossiers niet konden worden ingezien.

Vier keer blijkt uit de dossiers dat de hulp niet goed op gang is gekomen. Twee van deze situaties betroffen gezinnen met kinderen die zich toch onttrokken aan de hulpverlening en dat heeft uiteindelijk tot een ondertoezichtstelling geleid. In een andere situatie betrof het twee volwassenen zonder kinderen, die steeds aangaven geen hulp te willen hebben. En in het laatste dossier ging het om een gezin met een kind van anderhalf waar de partners uiteindelijk de relatie toch hebben voortgezet. In dit dossier werd niet vermeld waarom de casus is afgesloten.

Acht keer is in de regio Den Haag een casus succesvol afgesloten en in Delft zes keer (alle Delftse casussen): in totaal zijn dat veertien casussen. Een goed resultaat betekende voor de acht Haagse casussen dat er geen aanwijzingen zijn dat de situatie onveilig is en dat betrokkenen zijn toegeleid naar de benodigde hulpverlening. In een geval waar sprake was van eengerelateerd geweld is de vrouw een jaar na het huisverbod uiteindelijk toch naar de opvang gegaan. De andere zes situaties werden begeleid vanuit het steunpunt in Delft: in DWO betekent dit dat de behandeling naar tevredenheid is afgerond en dat er geen geweld meer lijkt te worden gebruikt.

Den Haag		hulp op gang
doorgezet	19	8x op gang
niet doorgezet	2	4x niet op gang
		7x onbekend
DWO		hulp op gang
gemonitord	6	6x op gang
niet doorgezet	0	

Samenvattend:

Hulpverlening

1. Uithuisgeplaatsten worden bijna altijd verwezen naar de Waag (90%), maar niet iedereen die wordt verwezen, meldt zich bij de Waag. In het GGD-onderzoek lijkt het of vaker niet naar de Waag wordt verwezen.
2. Vier uithuisgeplaatsten weigerden deze hulp direct. Uit het GGD-onderzoek blijkt echter dat uithuisgeplaatsten uiteindelijk vaker niet naar de Waag gaan.
3. Er wordt vaker naar de verslavingszorg verwezen dan uit het GGD-onderzoek blijkt.
4. Van de zes situaties waarin alleen mishandeld wordt als de uithuisgeplaatste heeft gedronken, zijn vier uithuisgeplaatsten niet direct doorverwezen naar de verslavingszorg.

Kinderen

5. Bij vier casussen wordt niet alleen geweld gepleegd tussen de partners, maar worden ook de kinderen mishandeld.
6. In totaal zijn zes meldingen bij de Raad voor de Kinderbescherming gedaan tijdens of na het huisverbod en dit heeft drie keer geleid tot een ondertoezichtstelling van de kinderen.
7. In het GGD-onderzoek werd geweld tegen de kinderen niet genoemd en ook de ondertoezichtstelling kwam minder vaak naar voren.
8. Drie keer werden in de dossiers afspraken gemeld die Bureau Jeugdzorg met een school of familielid heeft gemaakt over terugkoppeling als het niet goed gaat met het kind.

Netwerkgesprek

9. Bij alle zevenentwintig casussen is een netwerkgesprek gevoerd. Hierin werden niet alleen afspraken gemaakt met de uithuisgeplaatste, maar ook met de achterblijvers.

Monitoring na het huisverbod

10. In Delft zijn alle zes de casussen gevolgd en succesvol afgesloten.
11. In Den Haag zijn negentien van de eenentwintig zaken doorgezet naar het steunpunt. Van acht zaken is bekend dat de hulp goed op gang is gekomen en dat de situatie voldoende veilig was. Vervolgens is de casus afgesloten. Bij vier zaken deden zich problemen voor en bij zeven casussen is geen terugkoppeling gevonden in de dossiers.

5.5 Ervaren effect van het huisverbod

Uit het GGD-onderzoek komt naar voren dat na het huisverbod veel relaties worden beëindigd. Meestal betekent dit dat het geweld ook stopt. Afgaand op het GGD-onderzoek zijn relaties veertien keer gestopt en tien keer voortgezet. De ambivalentie over het al dan niet gaan scheiden, blijkt duidelijk uit het GGD-onderzoek. Direct na het huisverbod zeggen meer betrokkenen te gaan scheiden dan in de tweede ronde van interviews. De GGD concludeert op basis van het GGD-onderzoek dat in die situaties waar de relatie werd voortgezet, de relatie meestal wel is verbeterd: fysiek geweld komt niet meer voor.

Als een situatie langer wordt gevolgd dan de periode waarin het GGD-onderzoek heeft plaatsgevonden, dan blijkt dat er minder vaak sprake is van een definitieve scheiding. Deze informatie is beschikbaar door de terugkoppeling en monitoring. Vijf keer blijkt er toch geen sprake te zijn van een blijvende breuk in de relatie en één keer gaat een koppel juist wel uit elkaar. Dat betekent dat tien relaties zijn beëindigd en veertien relaties zijn voortgezet.

Van alle zevenentwintig casussen die nader zijn onderzocht, is - ná het huisverbod waarover de betrokkenen zijn geïnterviewd - vier keer een nieuwe melding van geweld bij de politie binnengekomen; hier is het geweld niet gestopt. Dit heeft in één geval tot een nieuw huisverbod geleid. Bij twee van deze casussen bleek dit ook uit het GGD-onderzoek en bij de twee andere kwam dit niet uit dit onderzoek naar voren.

Samenvattend:

1. De relatiebreuk is minder vaak definitief dan uit het GGD-onderzoek blijkt: minder dan de helft in plaats van ruim de helft.
2. Verder stopt het geweld net wat minder vaak, maar het verschil is niet groot.

6 Kenmerken gezin bij huisverboden

Wanneer komen de verhalen van de achterblijvers, uithuisgeplaatsten en hulpverlening overeen en wanneer niet? We weten uit onderzoek dat in geval van een ontkennende pleger, bij een incongruentie van de verhalen, er een groter risico is op herhaling van het geweld. Daar speelt bij mee dat deze groep lastiger te behandelen is dan degenen die het probleem erkennen. Welke kenmerken en patronen zien we bij de verschillende groepen en kan daar een betekenis aan worden toegekend? Op basis van de zeventwintig onderzochte situaties is verkend of dit onderzoek daarvoor aanknopingspunten kan opleveren.

Alcoholverslaving, psychiatrische problematiek en de ernst en duur van het geweld zijn risicofactoren die de kans op een herhaling van het geweld vergroten. Bij intieme terreur is het veel lastiger om het geweld te stoppen dan bij situationeel geweld. Zoals we hebben gezien zijn er meer risicofactoren, maar over de net genoemde risicofactoren hebben we informatie. Naast de sterke ontkenning van het geweld zijn deze in relatie tot elkaar geanalyseerd. Daarnaast is gekeken of de relatie na het huisverbod is beëindigd. Bij sterk uiteenlopende verhalen en een uithuisgeplaatste die het geweld blijft ontkennen, is een scheiding in ieder geval een oplossing om het geweld definitief te stoppen. Bovendien blijkt dat 90% vrouwen die te maken heeft met intieme terreur aangeeft te willen scheiden. De tabel geeft een overzicht van de zeventwintig situaties.

In elf situaties is er sprake van volledige ontkenning van het probleem en lopen de verhalen over de problematiek sterk uit elkaar. In dertien situaties is er sprake van enige ontkenning en vormen van bagatellisering, maar zijn de verhalen over de problematiek in grote lijnen met elkaar in overeenstemming. In drie situaties erkent de uithuisgeplaatste direct dat er geweld is gebruikt en komt het beeld dat beiden van de problematiek schetsen goed overeen.

In die situaties waarin de pleger het geweld ontkent, wordt er vaker gescheiden. Dit sluit aan bij de kennis die hierover naar voren komt in eerder onderzoek zoals is beschreven in hoofdstuk twee. Het geweld is ernstiger en vaak langdurig van karakter dan bij de erkennende en bagatelliserende uithuisgeplaatsten.

Verslavingsproblematiek en psychiatrische problematiek komt in alle groepen voor, hoewel verslavingsproblematiek wat vaker voorkomt bij de ontkennende uithuisgeplaatsten. Uithuisgeplaatsten die het geweld erkennen, erkennen ook dat zij een verslavingsprobleem hebben, terwijl degenen die het geweld ontkennen, meestal ook ontkennen dat zij veel alcohol gebruiken.

Intieme terreur lijkt iets vaker voor te komen als er sprake is van een sterke ontkenning en incongruentie in de verhalen, maar het verschil is vrij klein. Op basis van eerder onderzoek kan verwacht worden dat intieme terreur juist in deze groep voorkomt. Mogelijk speelt mee dat het lastig was om een goed onderscheid te maken tussen intieme terreur en situationeel geweld.

erkennen geweld	scheiding	ernst geweld	verslaving	psychiatrie	IT of situationeel
erkennen	LAT	langdurig en toename	ja	ja	situationeel
erkennen	nee	incidenteel	ja	nee	situationeel
erkennen	nee	incidenteel	ja	ja	situationeel
bagatelliseren	ja	langdurig en toename	ja	nee	situationeel
bagatelliseren	ja	langdurig	nee	nee	situationeel
bagatelliseren	ja	vaker	ja	nee	situationeel
bagatelliseren	ja	incidenteel	nee	nee	n.v.t.
bagatelliseren	LAT*	langdurig en toename	ja	nee	intieme terreur
bagatelliseren	LAT*	vaker en toename	ja	nee	intieme terreur
bagatelliseren	nee	langdurig	nee	ja	situationeel
bagatelliseren	nee	langdurig	nee	ja	n.v.t.
bagatelliseren	nee	vaker	ja	ja	situationeel
bagatelliseren	nee	incidenteel	nee	nee	situationeel
bagatelliseren	nee	incidenteel	nee	nee	situationeel
bagatelliseren	nee	incidenteel	nee	nee	n.v.t.
bagatelliseren	nee	incidenteel	ja	nee	situationeel
ontkennen	ja	langdurig en toename	ja	nee	intieme terreur
ontkennen	ja	langdurig en toename	ja	nee	situationeel
ontkennen	ja	langdurig en toename	ja	nee	situationeel
ontkennen	ja	langdurig en toename	ja	nee	intieme terreur
ontkennen	ja	vaker	nee	nee	situationeel
ontkennen	ja	vaker	ja	nee	situationeel
ontkennen	ja	incidenteel	ja	nee	situationeel
ontkennen	nee	langdurig en toename	ja	nee	intieme terreur
ontkennen	nee	langdurig	nee	nee	situationeel
ontkennen	nee	langdurig	nee	ja	intieme terreur
ontkennen	nee	langdurig	ja	ja	situationeel

* LAT = living apart together

Bijlage 1: Koppeling en samenstelling onderzoeksgroep

De respondenten die hebben meegedaan aan het onderzoek van de GGD Den Haag naar het tijdelijk huisverbod, is gevraagd om toestemming te verlenen om de onderzoeksgegevens te koppelen met de informatie uit de dossiers van de betrokken instelling voor maatschappelijk werk, Reclassering Nederland en Bureau Jeugdzorg. Niet alle respondenten hebben deze toestemming verleend. In de tabel wordt een overzicht gegeven. Er zijn vijfendertig casussen met een tijdelijk huisverbod onderzocht. Bij vijfentwintig casussen hebben alle betrokkenen toestemming gegeven voor de koppeling, bij acht hebben alle betrokkenen geweigerd en bij twee is door een deel van de betrokkenen toestemming verleend. In totaal hebben zevenentwintig van de vijfendertig casussen en achtendertig van de negenenveertig personen die zijn geïnterviewd toestemming verleend voor de koppeling.

	Geïnterviewde casussen	Toestemming koppeling		
		GGD	ja	deels
Regio Den Haag				
Achterblijvers	11	6	1*	4
Uithuisgeplaatsten	7	5		2
Koppels	10	8	1**	1
Regio Delft				
Achterblijvers	2	2		0
Uithuisgeplaatsten	3	2		1
Koppels	2	2		0
Totaal				
Totaal aantal casussen	35	25	2	8
Totaal aantal personen	49	38		11

* Bij een van de casussen zijn twee achterblijvers, moeder en dochter, geïnterviewd, de moeder gaf toestemming voor koppeling.

**Achterblijver gaf toestemming voor koppeling.

Vijfendertig casussen zijn er in totaal; zeven daarvan komen uit de regio Delft en de overige achtentwintig uit de regio Den Haag. In de regio Delft is door één casus (één uithuisgeplaatste) geen toestemming voor koppeling verleend en de andere zeven volledige weigeraars komen uit de regio Den Haag.

In het onderzoek onder de betrokkenen was één keer een man het slachtoffer en vier keer een vrouw de uithuisgeplaatste. Niet één van deze casussen is meegenomen in dit onderzoek, omdat de betrokkenen geen toestemming voor koppeling gaven.

Van de zevenentwintig casussen waarbij toestemming is verleend voor koppeling hebben er vierentwintig betrekking op partnergeweld, twee op geweld van een ouder tegen een kind en één op geweld van een kind tegen andere familieleden. Hoewel het om kleine aantallen gaat, lijken degenen in de situatie 'geweld van een kind tegen de ouder' minder snel toestemming te geven om een koppeling te maken met de gegevens van de hulpverlening dan bij de casussen waar het om partner- of ex-partner geweld gaat.

	Geïnterviewde casussen	Toestemming koppeling		
	GGD	ja	deels	geen
Regio Den Haag				
Partnergeweld	23	18	1	4
Ouder-kindgeweld	2	1	1	0
Kind-oudergeweld	3	0	0	3
Regio Delft				
Partnergeweld	6	5	0	1
Ouder-kindgeweld	0	0	0	0
Kind-oudergeweld	1	1	0	0
Totaal casussen				
	35	25	2	8

Autochtone respondenten lijken iets vaker toestemming te geven voor koppeling dan allochtone, maar de aantallen zijn te klein om representatief te zijn. Daar hechten we dus geen betekenis aan.

	Geïnterviewde personen	Toestemming koppeling	
	GGD	ja	geen
Regio Den Haag			
autochtoon	16	13	3
allochtoon	24	17	7
Regio Delft			
autochtoon	9	8	1
allochtoon	0	0	0
Totaal aantal personen			
	49	38	11

Conclusie

De meeste geïnterviewden hebben toestemming verleend voor koppeling van de interviews met de gegevens van de hulpverlening. Vooral waar het om partnergeweld gaat, kan dan ook middels dit onderzoek vanuit de hulpverlening het beeld over de effectiviteit van het huisverbod worden aangevuld.

Gemeente Den Haag

Gemeente Delft

